

Pusztafalvi Henriette, egyetemi docens

Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

A pécsi Montessori óvoda és a
Kisdednevelők Országos
Egyesületének közgyűlése
Pécsen, 1931-ben

2021. május 27-28.

Problémafelvetés

- 1891. XV. Tc - 130 éve
-
- 1931. Országos Kisdédóvó Egyesület pécsi gyűlése 1931 augusztus – szeptember
 90 éve
- Magyar nevelésügy – meghonosodása – kidolgozott módszertan/rendszer
- Montessori pedagógia – szabadabb tevékenység
- *Történeti háttér:*
- Trianoni trauma
- Irredentizmus/nacionalizmus erősödése

Kutatás módszertana

- MNO BM Levéltár 20 Különügy Elsődleges forrás
- ***Másodlagos források:***
 - Pécsi Napló, Dunántúl, Vasárnapi Újság, Magyar Pedagógia, Néptanítók Lapja,
 - Pedagógiai Lexikon (1933)

A témában készült szakirodalmak (Arcanum adatbázis)

Óvodapedagógiai irányzatok

Német hatás (Brunszvik, Pestalozzi, Fröbel)

Magyar/os nevelés – hagyományokra,
a társadalmi sajátosságokra építő

Egyeztetők (Fröbel és a magyar
nevelési elvek)

Gyermektanulmányozási mozgalom
(Nagy László)

Montessori pedagógia - Burchard
(Burkhardt) - Bélaváry Erzsébet

Országos Kisdedóvó Egyesület/Kisdednevelők Országos Egyesülete

- Célja: gyermekvédelem megteremtése, egészséges gyermekek, anyavédelem, gyermekek napközbeni felügyelete
- Mária Dorothea Egyesület (magyarországi tanítónők és nevelőnők országos egyesülete) - Zirzen Janka vezetésével
- Gyermekvédelem új iránya
- Egészségvédelem (közegészségügy/gyermekorvosok)

Mária Dorothea főhercegnő és
Fülöp herceg

Óvodai nevelés programja/tevékenység

Módszertan

Képesítés

Felügyelet

Kisdednevelők Országos Egyesülete pécsi programja (1931. szeptember 1-4 között)

1. nap

Ismerkedési est – Széchenyi Söröző

2. nap

- Múzeumok megtekintése – Kiállítás megnyitó
- Nemzeti Színházban: Seregélyi Tivadar dr.: Mit kell tudni az óvónőknek a fertőző betegségekről c. előadás
- Stelly Gizella: A gyermekvédelemről
- Du: Gyermekelőadás – Palásthy Etel - Mecsekalja üdvözlete és gyakorlati előadások
- 3. nap
- Burchard – Bélaváry Erzsébet: Montessori nevelése (testi és szellemi egészség)
- Imre Sándor – köszöntő, Fenyvesi Béla, Berze Nagy János, Virág Ferenc, Nendtvich Andor
- Weszely Ödön – Neveléselmélet
- Balga Zsuzsanna –egyesületi elnök, Kenyeres Elemér főtitkár beszámolója
- 4. nap Harkányi kirándulás

Kiállítás

- Ráth utcai - Ipari tanonciskola épületében
- Rece csipke (fő kiállítási irányzat – műhímzés / nem a varrotast)
- Népi viseletek – gyermekeknek
- Egyéb tárgyak, gyermekrajzok, óvónők alaki munkái

Kisdednevelők Pécsett

4. oldal.

PÉCSI NAPLO

Pécs és a kisdednevelés.

Visszhang a Kisdednevelők Országos Egyesületének Pécsett tartott közgyűlése alkalmából.

Pécs, szept. 3. Ünnepet ültünk, szép ünnepet, melyet a szív melege a lélek igaza vesz körül. A kedélyvilág egyik legnagyobb ünnepségének tarthatjuk ezt, mert a *gyermek* játksza benne a főszerepet.

Gyermekek! Van-e ennél édesebb szó? Áldott legyen e név, áldott annak minden viselője.

A franciák lánglelkű költője, *Hugo Viktor*, különben is ékes tollát aranyba márthatta, mikor megírta „*Midőn a gyermek jő*” című költeményét. Önmagát multa felül a poéta ekkor:

„*Midőn a gyermek jő: tapsol a házi kör,
Szeliden ragyogó szemétől új gyönyör
Gyullad minden szemén.*

*Jöttén a homlok is, melyre a bűn s a gond
Sötét felhőt nyomott, vagy mély redőkébe vont,
Kiderül hirtelen”.*

S ehhez hasonlóképp fűzi gondolatait tovább, a költő. Elragadóbbnál elragadóbb hasonlatok után végre annak ad kifejezést, hogy:

„*Oh uram őrizz meg engem s enyéimet,
Sőt ellenségem is, ki káromon nevet;
Ne lássunk sohasem*

Hazánk a *legelsők* közt karolta fel a kisdednevelés ügyét és elmondhatjuk, hogy a kisdedóvokat jórészen a magyar föld érlelte meg. A eszme apostola *Brunswick Teréz* grófnő volt kinek lankadatlan fáradozására az első intézet 1828 június hó 1-én nyit meg Budán, a Krisztina városban *Kern Máté* vezetése alatt. Utóbb sokat tett a társadalom terén a kisdedóvás ügyében a 1874-ben *Sennyey Pálné* báróné és *Tisza Kálmár* né elnöklete alatt alakult orsz. kisdedóvó-egylet és több hasonló célu egyesület.

De belátta az eszme fontosságát, a cél magasztosságát a kormány is s ennek tudható be hogy megalkottatott a „*kisdedóvásról*” szóló 1891. XV. t.-cikk. Eszerint a kisdedóvás feladata: 3—6 éves gyermekeket, egy felől ápolás és gondozás által a szülők távollétében érhető veszélyektől óvni, másfelől rendre és tisztaságra szoktatás valamint ügyességüknek, értelmüknek és kedélyüknek korukhoz mért fejlesztése által őket testi, szellemi és erkölcsi fejlődésükben elősegíteni.

A törvény a többek között kötelességévé tette a községeknek kisdedóvók, gyermek-menházak fel

Montessori óvoda Pécsen, Grün/Gergely Éva vezetésével

Óvoda, ahol a gyerekek nyelvet tanulnak, főznek, cipőt pucolnak és kismosást rendeznek

**A szabadjára engedett gyermek legszívesebben a felnőttet utánozza
Montessori óvónő kezdi meg működését Pécsen**

Pécs, okt. 3. Egy jól ismert kép jut hirtelen eszembe : A londoni ucca forgatagában áll a rendőr. Az autók tömkelegét leállítja. Semmi különös nem történt, csak egy kisgyerek akar átmenni egyik oldalról a másikra. Az ő testi épségének megóvása érdekében várnia kell esetleg a Lord mayor-nak is. Várnia addig, amíg a kisgyerek áttipeg egyik oldalról a másikra. „A gyermek!” A legvarázslatosabb jelszó külföldön. De nemcsak jelszó, nemcsak frázis, mert ahogy a legforgalmasabb street-en leállítják miatta a forgalmat, ugyanugy meg-tesznek érdekében mindenütt mindent. „A magyar jövő virágos kertje : a gyermek.” Ezt halljuk idehaza is és bármilyen szép ez a jelszó — valljuk be — még nem fordítunk elég gondot a jövő virágoskertjének óvására, ápolására. A legfontosabb a gyermeknél az, hogy már az első lépéseket megfelelő irányítás mellett tehesse meg. A gyermek nevelésében szinte forradalmi újítást hozott Montessouri. Szerte a nagyvilágon, egymásután nyílnak meg a Montessouri-óvodák és akik ismerik működésüket, csodákat mesélnek róla.

Ennek a nevelésnek a hatását a legközelebbi jövőben a pécsieknek is alkalma lesz meglátnia. Ugyanis e hó közepén egy fiatal pécsi urileány, Grün Évi, képesített Montessouri-óvónő megkezdte működését. Két esztendő telt a bécsi Montessouri-iskolán és — a tanfolyam sikeres elvégzése után — szülővárosában akarja hasznosítani az ott tanultakat.

Még mielőtt beszélni kezdene Grün Évi, meg-

jósolhatjuk : ideális óvónő lesz belőle. A megtestesült fiatalság, amellyel kedves, közvetlen, intelligens, rajong a gyermekekért (ami érthető is, hiszen nemrég még közéjük tartozott még maga is). De halljuk, amit mondani akar :

— A laikus is tudja, hogy a gyermek fejlődésére döntő fontosságú a környezet. Az a baj, hogy „megfelelő környezet” alatt ezideig csak külsőségeket, hygiéniai követelményeknek megfelelő helyiséget értettek. Pedig fontos az is, hogy a gyermek testi nevelése mellett a lelkivilágához férközzünk közel. A gyermek lelkivilágában, amely miniatűr mása a mieinknek, rengeteg kiaknázatlan kincs rejtőzik, amelyről ezideig tudomást se vettünk.

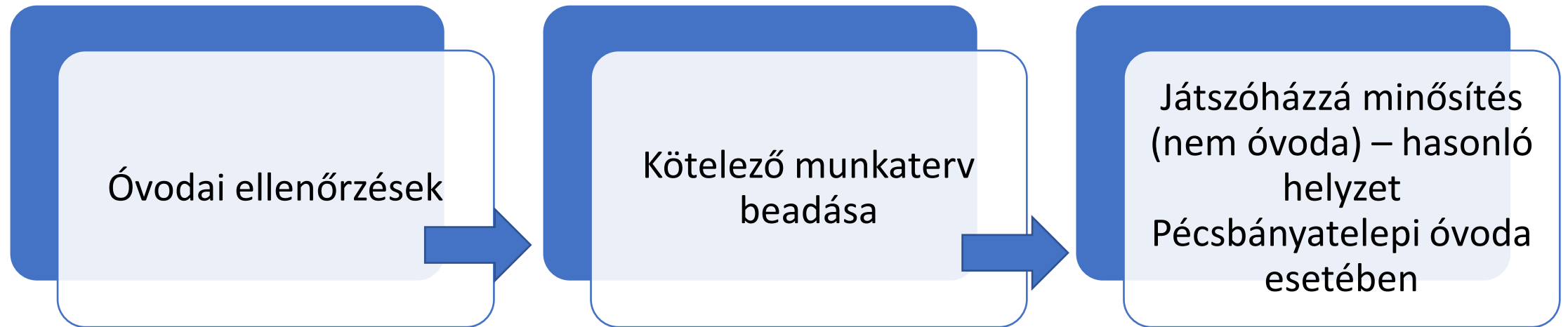
— Montessouri volt az első, aki türelmes kézzel kibogozta a kincsek jelentőségét és megteremtett kis növendékei számára egy olyan világot, amelyben zavartalanul kifejthetik képességeiket és folytonosan fokozhatók azok. A Montessouri óvodában ismeretlen fogalom a vers-bifláztatás, a gépszerű nevelés. A vezető-elv az : alkalmat adni a gyermekeknek, hogy tevékenységi hajlamait megfelelő irányban használják fel. Ha szabadjára engedik a gyermeket, kitűnik, hogy legfőbb boldogsága, magasan álló ideáljához, a felnőttekhez hasonlítani. Ezért nem az, hogy a Montessouri-óvodába a gyermekek asztalt terítenek, kis cipőket pucolnak, vetkőznek, öltöznek, vizet hordanak, kis mosásokat rendeznek, vajaskenyeret kennek, egy szóval mindazt teszik, amit a felnőttek.

— A Montessouri-óvoda feledhetetlen látványt

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

Óvodafelügyelet (jelentések, jegyzőkönyvek, Nendtvich Vilma felügyelő óvónő)

Összefoglalás

- Különböző irányzatok
- Erőteljes nacionalista megnyilvánulások – népies irány
- Montessori módszere és a korszerű neveléstudományi irányok teret kapnak
- Valóság – a népnemzeti irányok az elfogadottak, szabályok betartása

Köszönöm a figyelmet!

Irodalomjegyzék

A magyar kisdednevelés és kisdedóvó-nőképzés története és jelen állapota írta: DRASKOVITS PÁL Közlemények a Szegedi Ferencz József-Tudományegyetem Pedagógiai Lélektani Intézetéből. 40. sz.

Dr. Varga Ildikó, *„És a muzsika, a mi családi szakmánk dísze, becsülete.”*
A Szigriszt-Poldini-Agócsy-Horváth muzsikuscshaládról, és a Kodály-koncepció gyakorlati megvalósításának első, úttörő, pécsi lépéseiről

VasárnapiÚjság 1854-1921

Pécsi Napló

Dunántúl

Pedagógiai Lexikon – Kaczinczky- Zwingli, Bp. 1936

Magyar Pedagógia

Néprajzi Értesítő

Neveléstörténet

Néptanítók Lapja